

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Praedicatorum Friburgensium lector - Cod. Ettenheim-Münster 191

Weisser, Philipp

[S.l.], 1628-1929

Dubium tertium

[urn:nbn:de:bsz:31-117415](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117415)

90. Si sibi etiam habitum primum ex actum
 distinctione, ita quoque actus sunt distincti,
 et habent distinctionem.

Q. Concedendo autem et negotio sequitur.
 ad probationem Q. sufficere distinctionem
 primum habitum, et nulla ratione vera esse
 distinctionem realem ad producendum ta,
 res actus distinctas, maxime cum non ad
 magna distans in illis obiciendis fieri
 re vera non in capite primo, facile
 n. alijs si fuerit modus obiciendi primum
 poterit illa offermare. 90.

Dubium Tertium

Utrum Logica sit Scientia Spe- culativa, vel Practica

Vana

Vario sunt hae de re autem opinionones.
 Quidam dicunt Logicam esse absolute et
 simpliciter practicam et nulla ratione speculativam.
 Alii dicunt Logicam esse simul practicam
 et speculativam et hanc iuncta modo ceteris
 a recentioribus recipit. Alij asserunt Logicam
 esse nec esse speculativam nec practicam
 sedam quod se, sed tunc in parte quodam vel
 utramque consequendam. Alii demum, scilicet,
 hunc Logicam esse simpliciter et absolute
 simpliciter speculativam et non practicam
 Inve. opinio est inter Thomistas
 quod ut intelligas Nota quod dicitur
 praxis et speculativis. Definitio praxis est haec

Definitio Praxis.

Praxis est operatio alterius potentiae
 ab intellectu, voluntatis scilicet,
 nata etiam conformiter rationi recte,
 ut veritas sit.

Explicatio Definitio.

Notae operis non intelligit quis operis,
 cum multa sint operis quae non derivantur
 per habitum practicum, ut digerere cibum
 in stomacho, et aliae actiones natae sunt
 sunt operationem. nec et intelliguntur
 operis natae voluntatis in quibus non potest
 errare: ideoque non indiget ad illos etiam,
 etiam aliquo habitu divini gentis. Sed dicitur
 Operis intelligit voluntaria electio, respectu
 mel

Operis praxis?

rationem
 sunt pro
 has illa
 ab intellectu
 quod
 intendit
 voluntatis
 To subiecto
 Libere electio
 recepta
 sub electio
 subiecti
 quod
 To Imper
 electio ut
 illa in operis
 longi sed
 praxis et
 practica et
 et est alia
 praxis et
 recte ratio
 hunc hunc
 et non sunt
 regula ad
 praxis in
 ut praxis
 bona. De

medium & finem ad finem: & actiones
 sunt que ad operam liberam. ut n. voluntas,
 has illas velle et nolle. Et alterius potestas
 ab intellectu, nulla n. operum in se ut fides
 & gratia in se, & praxis. quia velle ut sic
 intendit tunc fieri ut fieri. Sed de gratia
 voluntatis & gratia potest dupliciter accipi.
 10. Subiective, quia talis quoad se a voluntate,
 habet virtutem et in eadem subiectiva et
 receptiva. Ut velle, nolle, amare, & sunt
 actus obiecti et recepti in voluntate, virtutes
 virtuti, quia immediate ab ea proficiunt.
 20. Imperative. Quia licet sit gratia
 obiecta ab alia potestate et non a voluntate
 illa tunc operum in se a voluntate; ut amare,
 velle, fidei, loqui. Voluntas ergo hanc exercet
 praxim et practice operum, quod ipse operum
 practica et in ordine ad praxim obiecta.
 et quod aliena potestatem operum ad gratiam suam
 praxim ordinat. Et si conformiter
 recte ratio, quia se regulatur et mensura,
 hinc hinc censetur recta, quod sua regula
 et mensura est conformis. Sed mensura et
 regula actum voluntatis in se quies et
 praxis numerata in se suam ratio. quod
 ut praxis sit recta, debet esse recta ratio eius,
 bona. Definitio Speculativa a ista. Speculatio

Per quam partem dicitur intelligi quod
 speculatio non aliter referatur terminum ad
 finem sed quod ipsa sit finis, ut speculatio
 qua quod speculatio res nates, non referat
 ex se ad aliquam aliam finem sed ipsa
 est finis per se nates.

Nota 20. Ex triplici capite proprie alii,
 quam finem sui speculativam,
 1o Ex ipso ob. 2o si. tunc alii, obm
 quod non potest fieri a nobis, ut metaphisica
 et per se nates sunt finis speculativa
 quod versantur circa oba speculativa tunc
 quod non potest fieri a nobis, metaphisica
 circa ens in eis. Per se nates circa
 naturam ens mobilis.

2o. potest aliqua forma sui speculativa
 ex modo tendenti in finem obm, ut quod
 tendimus vel pergradimur ad cognoscendum
 aliquid determinatum sui deinde in se, sunt
 partes et per se nates replentur, ut
 forma potest quam de se habet in se,
 finem, et in suas partes optet
 sui deinde in se per se vel aliter ex modo
 tendenti et pergradienti. Si est obm per se
 potest operabile, modo in tendenti in illud
 sunt finem illa speculativa sunt
 media.

3o. ut aliqua forma per se ex finem
 qui

finis scilicet
speculativa

Qui e speculati veritatem
qua rae metaphisica e ppetua ex
fine, qd eiq finis e speculati nam
hui et intelligendum.

Sdem de practico.

Et totidem modis pot dicit aliqua scilicet
practica. 1o Quia dicitur circa qd nescit
pot fieri a nobis, sicut scilicet architectoni-
ca dicitur practica qd nescit circa dicitur
q fieri q illam. 2o. Sed aliqua scilicet
practica, ex modo et tendenti ad ppe-
dienti, ut qd alijs tot scilicet de dicitur
quinto debeat penere fundamenta,
parietes erigere, et lecta supponere.

tot scilicet practica ex modo ten-
denti. 3o. Potest dicitur scilicet practica
ex fine qd si finis e opus alterius
scilicet potest ab intellectu.

finis duplex
aliquis scilicet.

i.
Scientia.

Ubi nota duplicem posse esse finem
aliquis scilicet. Vnu intrinsecum. Aliu
extrinsecum. Vt ut alij leguntur. Vnu
Scientis, Aliu Scie. Finis scilicet
quem sibi scilicet ex sua necessitate.
ut finis phisica natus a speculati ontis
mobilis, quem finem sibi ex natura ven-
dicat: et de hinc finis est intrinsecus, qd
scilicet ex intrinseca sua rae ordinatus

ad hoc

Scientis.

ad saltem finem. Finis vero scientis
 finis extrinsecus est, ad quem habens
 scientiam illam ordinat. n. q. si qd logi-
 cam aut aliquam scientiam persequantur ordinem
 vel ad honores consequendos, talis finis
 est extrinsecus et finis huius. Quod
 si vero dicitur aliam scientiam dicitur proae,
 sicut vel persequantur ex fine, ut
 intelligi debet intrinsecus et finis.
 non vero de finis extrinsecus et finis
 his. Nam quibus quod dicitur utique
 habitum huius practicum, quod necessitas circa
 bonum et fieri potest a nobis, ita quod habitus et
 effectu huius potest aliquam actionem
 sit practicum habitus, huius n. esse habitus
 speculativus, sed quod potest aliquam operis quod
 est practicum, et non speculativum.

Nota 30. Non esse eadem practicum et actionem 3.
 practicum sed habere se finem supra dicitur
 quod eadem practicum est actio practicum non tu
 aut actio practicum est practicum, quod practicum est
 tu actio libera voluntatis huius illis obiecta
 huius impedita. Actio vero practicum est illa
 quod potest dirigere actus illos voluntatis liberos, quod
 directio et completio actibus in rebus, quod potest
 dirigere voluntatem in finem operis quod
 actus tu non sunt practicum ut de supra
 dictis patet.

Nota 30.

quomodo differat
habitus practicus
ab habitu speculativo.

Nota quod habitum practicum differens
est ab habitu speculativo ex fine, ita
quod ille habitus sit practicus cuius finis est
proximus, speculativus vero habitus sit ille
cuius finis est simpliciter veritatis sine
speculatione. His probatis sit

Conclusio prima.

Logica docens est vere et simpliciter
scientia speculativa, et non practica
Hoc est de Tho. sup Boetium determinat.
Expt: 5 aristotele.

Probatur
quod logica
docens dicitur
scientia speculativa.

Et patet ratione 1^a. Nam scientia speculativa cuius
finis est veritatis simpliciter, sine specu-
latione, sed finis logica docentis est contem-
platio veritatis, ergo logica docens est
scientia speculativa. patet minus. terminis lo-
gicis tractare de ea intentione
proprie sic dicitur strando, et recte
necesse illas in sua propria, sicut alia
scientia speculativa faciunt. ergo finis eius
est speculatio, et ergo logica docens est
scientia speculativa.

Probatur quod
logica non dicitur
scientia practica.

Probatur 2°. Certum est logica non sit scientia
practica, de ratione scientie practice dicitur in
beat p. 1° ubi dicitur quod scientia practica
non

non est
practica
speculativa
et finis
est veritas
proxima
lectura
vata parte
Con
Logica
speculativa
hoc est
lectura
sunt
habitus
dicitur
logica
et
et non
mul
at
g

non tollit p[ro]p[ter] ob[ject]um nem[pe] op[er]is seu, p[er] nam, q[uo]d non,
 erit sua practica. ma: e[st] Actus 2. metaphis.
 lectus. q[uo]d p[ro]p[ter] fine[m] et ob[ject]um assignat finem q[uo]dem
 speculativa, veritatem: Practicam vero p[ro]p[ter]
 in. p[ro]p[ter] min[us]. Logica tollit p[ro]p[ter] ens r[ati]o[n]is,
 et finis s[ed] te cognos[cent]is r[ati]o[n]is, sed neq[ue]
 ens r[ati]o[n]is, neq[ue] s[ed] cognos[cent]e p[ro]p[ter]is, cum
 p[ro]p[ter]is debeat esse actus distinctus a b[er]nibel[is]
 lecturae seu cognos[cent]is, ut ex d[ic]ta p[ro]p[ter]a
 data patet. q[uo]d logica non erit sua practica.

Conclusio Secunda.

Logica non e[st] simul Practica et
 Speculativa.
 Haec e[st] q[uo]d auctores r[ati]o[n]e sententia figurare,
 Lat[ine] p[ro]p[ter] r[ati]o[n]e p[ro]p[ter]is et speculativa
 sunt opposita et s[ed]ites distincta s[ed]imiliter
 habitus vel finem creata, sed opposita
 distincta non p[ro]p[ter]t i[de]m p[ro]p[ter]is; q[uo]d
 logica non erit simul sua practica
 et p[ro]p[ter]is. min[us] patet. non n[on] idem
 et non erit p[ro]p[ter]t esse r[ati]o[n]e et r[ati]o[n]e p[ro]p[ter]is
 aut, q[uo]d sunt distincta opposita s[ed]imiliter
 aut. ma: p[ro]p[ter]is p[ro]p[ter]is et speculativa
 q[uo]d distincta habitus p[ro]p[ter]is. q[uo]d simul
 distincta opposita.
 Concl:

Obiectis 20. Intellectus proculatim
 extensivum sui ad opus fit practicum ut
 de 30 de via. Sed hoc y. nullo arguitur
 per logicam extendit sed opus cum
 arguitur fit opus. 30 arguitur per logicam
 fit practicum et consequenter logica est
 facta practica 30 gestitum utrum praes,
 hinc.

R. Distinguenso duplex opus nullo et
 aliud intrinsicum et aliud extrinsecum.
 Intrinsicum est opus nullo est illud quod
 est proprie intrinsicum et ab ipso quod videtur.
 Extrinsecum est opus illud quod cum quod
 ponitur ab aliis potius distinctis ut
 videtur. In forma 30 ad Mai. R. cum
 distinctio est. Intellectus proculatim extensione sui
 ad opus extrinsecum, quod mai. ad opus intrinsicum
 nullo mai. tunc ad nullo. Sed nullo per
 logicam extendit sed opus extrinsecum
 nullo. videtur. et quod nullo. 30 logica
 est facta practica quaeque esse quoniam.

Obiectis 30. Intellectus proculatim
 practica, sed logica a directiva opus
 ye

30 de via
 Intellectus pro
 minor. Logica
 fit practica
 nullo opus.
 Intellectus arguitur
 arguitur. Opus
 fit practica
 practica.
 Intellectus habet
 lani. fit quod
 quoniam nullo
 substantiam
 per aliquod
 nullo non
 Intellectus distinctio
 Obiectis
 proclatim
 non pro
 Intellectus pro
 R. Distinguenso
 opus et
 Intellectus
 practica
 non aliquid
 Intellectus

quod a fine practica patet ma: ex eo n. qd
 habitus practici, qd eo directus esset. qd
 minus. Logica & directiva rationis, qd
 sed rationis & opus, qd logica & directi-
 va opus.

Ad hoc argum qd dicitur. in alio solutum est
 argum. R. 20. Quod alicuius rationis non
 sit practica, dicitur ut illud, finem non dicitur
 practica. deinde non quilibet opus ar-
 quid habitus practicum / unum et primum.
 luri sit opus. Sed opus alterum potest
 quoniam inchoat voluntatis, si: vel alteram
 potentiam ^{et si} talis opus dicitur
 per aliquem habitus alii si est alius prac-
 ticus, non vero si opus inchoat
 habitus dirigens, est practicum.

Obiicit qd. Logica qua docens dicitur
 qua mensura ars, qd est practica et
 non practica. patet qd qd ars
 habitus practici.

R. Dicitur quod ars logica & ars
 qd est practica non ars. in genere et
 similitudine nunc quod ars: qd est
 practica, non qd est ars. quoniam
 non absque inchoat logica similitudine
 si nunc et facta qd practica appellare

eo modo

et modo que illam supra actum totum
quod & finitudo dicitur appellatur.
Contra. Logica tollit regulose actus, sed
regulose actus se omnes actus spectat, quia
logica est spectat omnia et spectat tota
practica.

Pr. Distinguenus ma: tollit regulare
actus in actus, quod ma: tollit regulare actus
aliam potentiam aut nego materiam.
hunc ad omnia. sed regulare actus
tollit omnia et actus spectat. actus actus
transcendentes in mas oculis, et
distinguit actus ab actibus actus quod ma:
ut ex parte actus patet. Actus in actu
ho intellectualis, nego ma: minime.
et hunc negatis quod ma.

Omnis res per finis, prout ut
quem logica ordinat bene esse,
vere. sed bene differere quod ma:
intelligit voluntati, et quod actus bene
differendi, et prout. quia logica est
fieri practica. ma: patet quod sola
logica versat in actibus bonis bene
differendi. Confirmat. finis logica
docentis et docere quod ma: sit differendi,
sed docere, quod alius sit agendum.

Pr. Distinguenus ma: tollit regulare
actus in actus, quod ma: tollit regulare actus
aliam potentiam aut nego materiam.
hunc ad omnia. sed regulare actus
tollit omnia et actus spectat. actus actus
transcendentes in mas oculis, et
distinguit actus ab actibus actus quod ma:
ut ex parte actus patet. Actus in actu
ho intellectualis, nego ma: minime.
et hunc negatis quod ma.

in la cum practica. go logica ontologia
practica.

Q. Distinguendo ma: finis docentis
leg: & bene de proce, nego maiorem.
Finis leg: utentis, quod maiorem.
nec tu ex hoc inferes quod logica
utens sit habitus practicus, quia ut in
argto dicta e, illa quae non sunt
proce, sed facultates. minime suffragies
est. Sed bene differere quatenus subit no.
lunali et quatenus proce, pro ad
exercitum et ad omnia. quo ad gram
ditem nego minorem. Hi nota
proce, quo ad gram et gram non
pepe reperiri in natura ut facile col.
leges ex dictis proce, licet quo ad
exercitum bene illo sit aliquid proce,
ad mitti, eo q aliqua actio de de
precul utro, et modo et preculabili sit
quasi ab aliquo habitu practico. ut si
prel hie et nunc qre precul utrum
nam divina, illa precul utrum
proce, quo ad exercitum non ha que ad
gram, et hoc gram satis q tran om
apparentia in natura pepe dari proce,
ad gram patet ex dictis. licet
natura docet quod sit differentia

f

ga tu bene deprece q' q'q' preculat' ut
 trura preculat, indunt illud non est
 vere practu.

Dubium Quartum

Quid et Quotuplex
 sit Ens Rationis. Quo-
 modo fiat. Et quæ
 Causæ illius. /

Ens duplex.

Nota 1° Ens ratioe posse dupliciter sumi.
 1° Late. et sic q' uny, res ab intellectu reformata
 et in illo subiectata tunc entia ratioe. ut actus
 intelligentis. verba mentis, species intelligibiles, ha-
 biles intellectuales q' in intellectu recipiunt, sunt
 entia ratioe. Nos tu hoc modo non referunt
 prout hic ens ratioe, q' ista est q' dicitur
 sunt absolute entia realia à parte rei
 existentia.

2°. Sumitur proprie et strictè ens ratioe ad
 unum propositum, q' illo scilicet q' nec habet, nec
 habet